

HUOLTOAUTOILUN TURVALLISUUS VAATII LAAJA-ALAISTA AJATTELUA

Puhuttaessa huoltoautojen turvallisuudesta nousee yleensä esiin kaksi asiaa: liikenne ja ajoneuvon epäjärjestyksestä aiheutuvat ongelmat. Eikä syyttä, EU-tasolla liikenteessä ja tavarankuljetuksessa sattuu työn aikaisista kuolemista 29 %, kun lievemmistä tapaturmista näiden osuus on vain 4 %. Vaikka luvuissa on myös muita kuin huoltoautoja, voidaan huoletta todeta – kun autoilla sattuu, sattuu pahasti.

JUHA MERJAMA
toimitusjohtaja
Tapaturva Oy
juha.merjama@
tapaturva.fi

Promaint-lehden numerossa 4/2013 oli juttu esimiesten työsuojeluvastuista. Esimiehen on hyvä muistaa, ettei vastuu rajaudu omaan työpaikkaan tai edes omaan työskentelyyn. Hän vastaa alaisistaan myös asiakkaan luona sekä työhön liittyvässä liikenteessä.

Valvontavelvoite tarkoittaa tällöin esimerkiksi ajoneuvon ja kuljettajan kunnan valvontaa; yön valvonutta ylityöntekijää ei saa päästää kesärenkailla räntäkeliin. Ei, vaikka asiakas huutaisi nuppi punaisena. Esimiehen velvollisuutena on myös varmistua ajoneuvon huoltojen ja katsastusten hoitamisesta – vaikka ajoneuvo olisikin annettu työntekijän vastuulle.

Ja toki esimies myös valitsee huoltohenkilöille tarkoituksenmukaisen ratsun alle – esimerkiksi neliveto on yliveto hankalassa maastossa, mutta vastapainoksi vaatii kuskilta erikoistilanteessa perehtyneisyyttä ajoneuvon käyttäytymiseen.

Esimiehen koulutusvelvollisuus puolestaan tarkoittaa esimerkiksi uuden ajoneuvon ominaisuuksien kouluttamista tai uuden

Paisi turvallisuuteen, vaikuttaa asiallinen järjestys myös työn mukavuuteen ja sujuvuuteen.

Huoltoauton sijoittelulla on merkitystä sekä auton näkyvyyteen että työn turvallisuuteen. Tässä huoltoauto on vinottain ja hieman kaistalla; takavilkkujen lisäksi näkyvät osittain myös etuvilkut, ja lisäksi korjaajat saavat yli puoli metriä lisää työskentelytilaa.

työntekijän ajotaidon varmistamista ja tarvittaessa lisäämistä. Koeajolenkki perehdytyksen yhteydessä on hyvä tapa tutustua niin uuteen työntekijään kuin hänen ajokäyttäytymiseensä. Samalla voidaan pienentää firman imago-riskiä, onhan hulluna kaaheaava firman logoilla varustettu auto turhan paljon yrityksen kilpailijoiden mieleen.

Huoltoauto ja sen kuljettaja

Ei ole samantekevää, kuinka huoltoauto on rakennettu, kuormattu tai ovatko takatilan tavarat järjestyksessä. Rakentamisen osalta suomalainen säädösmailma ei paljoa auta. Vaikka maailmalla onkin esimerkiksi huoltoautojen väliseinien ja kiinnityslenkkin rakentamiselle standardeja (esim. ISO 27956:2009), ei Suomessa alle 3 500 kg painavien ajoneuvojen ohjaamon väliseinän rakenteelta vaadita mitään – se voi olla peltiä, pahvia tai sitä ei välttämättä ole lainkaan.

Kehuessani kerran erään huoltoauton hyvää järjestystä ja asiallisesti kiinnitettyjä tarvikkeita, sanoi kuljettaja saaneensa opin tuulilasin kautta: kun hän oli ajanut ulos tieltä, oli painava työkalupakki lentänyt vauhdilla tuulilasin läpi väliseinästä välittämättä. Onneksi kuitenkin apukuskin puolelta – ja onneksi kuski oli ollut autossaan yksin.

Vaikka myös takatilan hyllyt voivat onnettomuudessa irtota, ovat sitomattomat tavarat se todellinen vaara: kilon painoinen moska painaa äkkipysäyksessä 80 km/h nopeudesta noin 100 kg ja 25 kg:n työkalupakki yli 2500 kg. Satasen nopeudesta pakki onkin jo lähes neljän tonnin painoinen.

Ajettavuus puolestaan kärsii, jos auto on kovin toispuoleinen taikka etu-/takapainoinen. SIKSI on tärkeää, että tavarat on sidottu, ja SIKSI on tärkeää, että etenkin raskaat tavarat on kuormattu sivuovesta ja tuettu tavaratilan etuseinää vasten.

Huoltoauton vakiovarustuksesta on syytä löytyä omassa työssä ja asiakkaan tiloissa vaadittavat henkilönsuojaimet. Eipä haittaa, vaikka autosta löytyisi peruutuskamera, keltainen vilkku ja handsfree-laitteistokin.

Lisäksi jokaisen kuljettajan on oman etunsa vuoksi tarkkailtava omaa vireystilaansa. Nestevaje hikisen urakan jälkeen saattaa aiheuttaa silmäluomien lupsahtelua yksitoikkoisella maantiellä. Tähän väsymyksen auttaa kahviakin paremmin raikas vesi. Ja tietenkin tauko-paikka.

Peräkärryn kanssa ajettaessa tulee muistaa kuorman huolellisen sitomisen lisäksi pari asiaa. Peräkärryn kanssa ei saa ajaa 80 km/h kovempaa, ja kärryn pitää olla oikein kuormattu. Aisapainon maksimimäärä riippuu kärystä, mutta nostetta siinä ei saa olla yhtään, sillä vetoauton peräpäätä keventävä kärri saattaa yllättäen olla suunnan määrääjänä.

Asiakkaan luona

Asiakkaan luona huoltoautoilu saattaa olla taitolaji. Vaikka poliiseja harvoin näkee tehdasalueilla sakotuspuihissa, eivät liikennesäännöt tai -merkit ole sielläkään yhdentekeviä.

Pelastustiellä väärään aikaan seissyt huoltoauto saattaa vakuutusyhtiön mielestä olla vastenmielinen korvattava, etenkin jos ajoneuvossa on vain pakollinen liikennevakuutus. Ylinopeutta tai kiellettyyn ajosuuntaan ajanut ajoneuvon kuljettaja on puolestaan kolaritilanteessa suosikkisyylinen.

Harvassa työpaikassa tällaisella toiminnalla ansioituneita työntekijöitä myöskään nimetään kuukauden avainhenkilöiksi. Eipä ole harvinaista sekään, että asiakas valitsee seuraavan kilpailutuksen yhteydessä kilpailijan, mikäli autoilla jatkuvasti töpeksitään – siltikin, vaikka oma tarjous olisi halvin ja työn laatu muutoin asiallista.

Huoltoauton kuljettajana on hyvä pitää kiinni oikeudesta saada perehdytys asiakkaan luona toimimiseen. Perehdytyksen avulla voidaan varmistua vaikkapa siitä, ettei vahingossa harhaututa vaaralliselle alueelle ja että asiakkaan ehkä omituisetkin toimintatavat ovat selvillä. Vaikka liikennesäännöt useilla työpaikoilla ovatkin yhtenevät tieliikennelain kanssa, poikkeuksetkin ovat yleisiä. Tietämättömyys ei ole turvallista, jos vastassa on vaikkapa 20 tonnin pyöräkuormaaja.

Yhteenvetona todettakoon, että huoltoautoilun turvallisuus on yhteispeliä. Vaikka usein välittömät ratkaisut tekeekin kuljettaja, on työnantajalla ja asiakkaalla kokonaisuuden kanssa paljon tekemistä. Pienet asiat, kuten puhdas tuulilasin sisäpinta sekä ehjät ja puhtaat ajovalot, saattavat olla ratkaisevia tekijöitä siinä, ettei epäsuotuisa tapahtuma edes lähde käyntiin. ■